

VECKOBLADET

2013:30

131025

HÖSTKONSERT

Helgeandskyrkan

Lördagen den 26 okt kl 16

Lunds Domkyrkas Gosskör

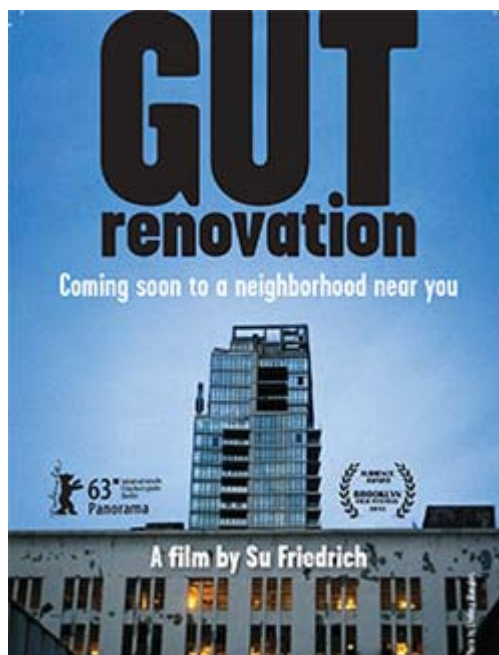
Körledare: Stina Wennberg, Olof Elvstam och Cecilia Martin-Löf

DOC LOUNGE LUND: 29 OKTOBER

GUT RENOVATION

av Su Friedrich / USA, 2012 / 81 min

Vad som börjar i ett uppmärksammande av små, små förändringar utvecklas snart till en essäistisk, melankolisk avskedssång för både en stadsdel och en hel livsstil. Gut Renovation är en historisk betraktelse över New York och en lysande fallstudie av den snabba gentrifieringen som sker i städer världen över.

Året är 1989 när regissören Su Friedrich tillsammans med ett gäng konstnärsvänner hyr och renoverar en gammal vindsvåning i Williamsburg, en anspråkslös och intet ont anande

arbetarklassområde i Brooklyn, New York. 16 år senare omformas kvarteren när stadsdelen görs om till bostadsområde och fabrikerna och konstnärslokalerna börjar prissättas av spekulanter lockade av skattelättnader. Under fem år dokumenterar Friedrich de hisnande förändringarna i området mellan East River och Brooklyn- Queens Expressway. Hon skildrar rivningen av industribyggnader parallellt med uppförandet av nya, lyxiga lägenheter skapade för att locka de mer välbärgade delarna av befolkningen. Hon ser gamla hyresgäster tvingas bort och nya invånare anlända. Hennes noggranna betraktelse över området tvingar henne att inse inte bara hastigheten av utvecklingen utan också konsekvenserna av den. När slutligen även Friedrichs eget hyreskontrakt löper ut blir dokumentationen också på ett personligt plan redskapet för en bitande samhällskommentar.

NÄR: 29 OKTOBER kl 19.00-23.00

VAR: [Mejeriet](#), STORA SÖDERGATAN 64, LUND

ENTRE: 80 kr // Student 60 kr

GULDKORT 300 kr, ger dig fritt inträde till alla ordinarie visningar under hösten.

KONSTUTSTÄLLNING

ÖSTERVÅNGENS GÅRAMÅLARE

ANN SCHLYTER

Utställning 1-3 november kl 11 - 16

Östervångsvägen 32

LUNDAEKO II: BORGARNA VILL HEMLIGHÅLLA OPPOSITIONENS FÖRSLAG

AV ULF NYMARK

Miljöpartiets och oppositionens synpunkter på de borgerligas förslag till kommunens program för ekologiskt hållbar utveckling, LundaEko II, redogjorde jag för i VB nr 25.

Det är kommunstyrelsens Miljö- och hälsoutskott som tar fram programmet. Oppositionen hade en rad tungt vägande invändningar mot att förslaget i sin nuvarande form gick ut på bred remiss. I samband med utskottsbehandlingen, där oppositionens förslag inte vann borgerlighetens gillande, yrkade jag på att Miljöpartiets förslag (som stöddes av S och DV) tillsammans med MP:s reservation i enlighet med praxis skulle följa med majoritetens utskick av remissförslaget. Att jag överhuvudtaget yrkade på denna självklarhet berodde på att utskottets ordförande Lars Bergwall (C) i förväg antytt att vi inte skulle få med våra synpunkter i utskicket.

Sekreta utskottet

Ordföranden avvisade detta yrkande men en och annan borgare var tveksam till att säga nej. Efter ajournering och interna borgerliga överläggningar kom man fram till att man skulle överlämna beslut om vad som skulle ingå i remissutskicket till Kommunstyrelsens Arbetsutskott! Varför ett annat utskott till styrelsen skulle besluta vilka handlingar Miljö- och hälsoutskottet skulle skicka ut framgick inte. Det ingår inte i Arbetsutskottets uppgifter att styra över Miljö- och hälsoutskottet.

Som väntat beslutade de borgerliga i Arbetsutskottet att våra yrkanden och reservationen inte skulle få gå med remissutskicket. Oppositionens ställningstagande ska alltså hemlighållas för remissinstanserna. Detta hemlighållande har fortsatt på kommunens hemsida. Där finns inte ett ord om att det råder politisk oenighet om programförslaget. Alternativet till de borgerligas urvattnade förslag ska förhindras att komma till allmänhetens kännedom. Kanske borde Miljö- och hälsoutskottet döpas om till Sekreta utskottet?

På ett annat och fredligare möte

Bergwall (C) hotar med handgripligheter

I tisdags hade kommunkontoret inbjudit allmänheten till information och samtal om LundaEko II. Vi från Miljöpartiet delade före mötets början ut papper med våra yrkanden och vår reservation till mötesdeltagarna. Lars Bergwall tillhöll mej då högljutt att sluta upp med

att dela ut informationen, vilket jag förstås vägrade att göra. Då gick Bergwall ännu längre och hotade med att kasta ut mej från lokalen! Något som han inte försökte verkställa, vilket kanske var synd.

Åsanisse-leninism

Man skulle i och för sej kunna rycka på axlarna åt denna åsanisse-leninism. Men det är faktisk allvarligt när de borgerliga använder sig av administrativa metoder för att förhindra information om oppositionens ställningstaganden. Tillgång till fullständig information om de politiska alternativen och en öppen debatt är några av hörnpelarna i den demokratiska processen. Och man kan ju undra vilken tilltro borgarna har till sitt eget förslag till program när man är så rädd för att alternativen ska bli kända!

MEDVIND FÖR JONAS SJÖSTEDT AV GUNNAR STENSSON

I kväll (24/10) debatterar Jonas Sjöstedt med utbildningsminister Jan Björklund om vinst, skolpeng och friskolor. Han har verkligheten, folkopinionen och Dagens Nyheter, Expressen och Aftonbladet på sin sida.

”Det extrema svenska skolsystemet med fria vinstuttag, skolpeng, fri etablering och fritt skolval är fridlyst i debatten” skriver Anna Dahlberg i Expressen. Hon fortsätter: ”Det som i större delen av världen är självklarheter - som att vinstintresse och riskkapitalbolag inte hör hemma i skolans värld – är i Sverige en extrem synpunkt längst ut på vänsterkanten.” (20/10)

Olof Åsard konstaterar i DN att ”Folkpartiet och de borgerliga förlorat tolkningsföreträdet i skolfrågan.” Det beror på att ”utvecklingen går i alldeles galen riktning, som internationella utvärderingar och Skolinspektionens fortgående granskningar visar.”(21/10)

Utbildningsföretaget Praktiska Sverige AB med 5000 elever i 38 skolor kritiserar av Skolverket på en rad punkter. Gymnasiet i Tumba hade så allvarliga brister att det stängts. Praktiska Sverige ägs av riskkapitalbolaget FSN Capital. ”Riskkapitalbolag ska inte få driva skolor”, skriver Anders Lindberg i Aftonbladet.(22/10)

Svt2 visar Skolfesten, ett program om friskolemarknaden, samtidigt som debatten äger rum. Där får man se hur friskolans feta profitörer – det handlar om Bauer-koncernen - tjänar miljoner på att slösa bort elevernas skolpengar medan skolorna förfaller, resultaten sjunker och koncernen till slut går i konkurs, efter det att profitörerna kratsat sina kastanjer ur elden under hejarop från Filippa Reinfeldt. Kommunerna tvingas för andra gången betala för elevernas skolgång.

Men en tidning går mot strömmen – Sydsvenskan - som i sin huvudledare 24/1 ”Åt var och en efter behov” agiterar för Alliansens skolsystem genom att logiskt bevisa två teser.

Tes 1: Mer pengar ger inte bättre skolor. Bevis: eleverna i Rosengård får större skolpeng än eleverna i Limhamn-Bunkeflo. Ändå lyckas de sämre. Slutsats: Alltså ger högre anslag inte bättre skolor. Vilket skulle bevisas.

Tes 2: Friskolor orsakar varken försämring eller segregation. Bevis: Stockholm och Göteborg har fler friskolor än Malmö. Ändå har de bättre skolresultat. Slutsats: Alltså är

förekomsten av friskolor inte orsak till försämring och segregation. Vilket skulle bevisas.

Det finns en skribent på Sydsvenskans ledarredaktion som briljerar med sådana sofismer. Gissa vem!

SLAGET OM DEN LIKVÄRDIGA SKOLAN

AV GUNNAR STENSSON

är titeln på en antologi utgiven av den socialdemokratiska tankesmedjan Katalys. Den tidigare utbildningsministern Carl Tham skriver om skolan: ”Det är den största katastrofen i svensk efterkrigshistoria och den har skett med Socialdemokraternas medverkan.”

Daniel Suhonen skriver i förordet: ”Krisen för den svenska skolan är inte naturbunden. Den är resultatet av en snart 25 års medveten omläggning av utbildningspolitiken där idén om skolan som en kompensatorisk kraft mot klassamhälle och sociala klyftor ersatts av en marknad

Den tidigare chefredaktören för Lärarnas tidning konstaterar att skolan blivit segregationens motor och fastslår att kommunernas ansvar för alla barns skolgång undergrävs. Att göra en kommunal skolbudget idag är en mardröm när pengarna rinner som ur en läckande hink till skatteparadiserna.

Likvärdiga skolor ger goda resultat. Den svenska skolans likvärdighet finns inte mer och följaktligen rasar elevernas resultat.

De fyra oppositionspartierna i Lund skulle kanske kunna ordna ett möte om skolpolitiken med Daniel Suhonen som föreläsare.

INFORMATION INFÖR SKOLVALET

Skolvalet står för dörren. Skolkoncernerna lägger ut miljoner på reklam. Det lönar sig säkert – för koncernerna. Hör vad de lovar! Curt Nicolin Gymnasiet: ”Vi satsar på dig och du satsar på framtiden”. Affärgymnasiet: ”Förverkliga dina drömmar och idéer. Hitta kraften i dig själv”. Cultus gymnasium: ”Den lilla skolan med det STORA hjärtat”. Öknaskolan: ”Ditt val – din framtid”. Mimerns gymnasium: ”Så här borde alla elever få det”. Liljaskolan: ”Vi bjuder utbildning och idrott på hög nivå”.

Men hur gör man då ”det smarta skolvalet”? Det finns bara en tumregel: undvik friskolor!

GAZA TÖRSTAR EFTER VATTEN OCH FRIHET AV GUNNAR OLOFSSON

Gazaremsan rusar nu in i en vattenkris som, enligt FN, kommer att göra området obeboeligt inom några få år. Orsaken är att 90-95% av Gazas vattenreserv, till följd av Israels blockad

och upprepade attacker, är förorenad av avlopp, kemikalier och havsvatten. "Det är en kris" konstaterar Rebhi El Sheikh på den palestinska vattenmyndigheten. "Det är svår brist på vattenresurser i Gaza och en allvarlig försämring av vattenkvalitén".

Endast 5-10% av Gazas vatten är idag tjänligt att dricka. Småskalig avsaltning av havsvatten ger acceptabelt vatten till som mest 20% av befolkningen. Men 80% av Gazaborna tvingas köpa sitt dricksvatten på flaska - något som enligt FN:s barnfond, UNICEF, kan kosta hushållen upp till en tredjedel av deras inkomster.

Israels olagliga blockad av Gaza - som inte bara omfattar införsel utan också utförsel av varor! - har försatt området i en permanent kris som skurit av palestinerna i Gaza från deras familjer på Västbanken, och från omvärlden, berövat människor deras rätt till utbildning och sjukvård och som omöjliggör varje försök att genom domstolar få brotten mot mänskliga rättigheter prövade.

Bristen på mediciner, byggnadsmaterial, bränsle och reservdelar har resulterat i ökad sjuklighet bland svaga grupper som barn och gamla, och att nästan ingenting kan repareras och återuppbyggas. Elektricitet saknas en stor del av tiden. Och sedan den egyptiska militärregimen har börjat förstöra de smuggeltunnlar som hållit Gaza vid liv har situationen förvärrats ytterligare. Läget blir alltmer explosivt.

Sveriges regering, och EU, bär ett tungt ansvar för att blockaden av Gaza kan fortsätta. I stället för att kraftfullt protestera, och sätta in sanktioner mot Israel, har man valt att fortsätta att utveckla ett allt närmare samarbete med denna regim som - genom sin ockupation och förtryck av palestinerna - står för allt det som man i andra fall säger sig ta avstånd från. Frågan är vad man tror skall hända? Hur den nuvarande politiken skall leda till någon lösning av konflikten? Regeringen, och för den delen våra oppositionspartier, är skyldiga oss som frågar ett svar! Hur och när tänker man agera för att blockaden av Gaza stoppas och den israeliska ockupationen upphör?

PROBLEM MED CYKELPARKERING VID CENTRALSTATIONEN

AV SVEN-HUGO MATTSSON

Det finns drygt 2300 cykelställ i närheten av Lunds Centralstation. Jag räknar de som är gratis, vid Västra stationstorget, de inne i godsmagasinet, de vid Bangatan och Clemenstorget. När trycket på dessa är som störst, på dagen måndag till fredag, finns här nära 3000 cyklar, det vill säga 600-700 fler än cykelställena. När man kommer vid den här tiden möts man av ett hav av cyklar och det är svårt att se var det finns lediga ställ. Faktum är att det, vid högtryck, bara finns drygt 100 lediga ställ vid alla dessa punkter. Vid Västra stationstorget finns praktiskt taget inga alla, inte heller vid Bangatan söder om stationshuset eller vid Clemenstroget.

Detta är ett problem. Man har svårt att hitta ett ställ att sätta sin cykel i och det är förbjudet att ställa utanför. Cyklar står överallt och hindrar cyklister att komma in till ställen. Det finns en cykelpump vid ställen vid restaurangen på Västra stationstorget, den blockeras, nästan alltid, av cyklar.

Tre sätt att lösa detta

Ett sätt att lösa detta är att helt enkelt ta bort de cyklar som står utanför ett ställ, det är alltså förbjudet att stå utanför. Det här vore att skjuta mygg med kanon. Så här, de 600-700 som kommer sist på dagen har liten chans att hitta ett ställ. "Det finns alltid lediga platser" påstod en tjänsteperson i Sydsvenskan för en tid sedan. Visst, men det är inte rimligt att man skall behöva leta i flera minuter och kanske ändå inte hitta något. Det är inte rimligt att börja leta vid ett avsnitt, inte hitta ett ställ och sedan ta sig till ett annat avsnitt, vid Västra stationstorget finns, som skrivet få ställ. Att straffa detta med att föra bort är inte rimligt. Om detta återkommer jag.

Ett annat sätt att lösa problemet är att sätta upp fler cykelställ. Ett utmärkt ställe är den yta som nu är bilparkeringsplats vid Klosterkyrkan. Den är utmärkt därför att det skulle få plats runt 1000 fler ställ här och det är ungefär vad som behövs med tanke på att det redan nu saknas 600-700 ställ. Det är utmärkt därför att det finns ett p-garage bara några meter härifrån. Visst, kommunen skulle förlora intäkter i miljonklassen, men det är trots allt ett utmärkt förslag med tanke på att kommunen prioriterar cyklandet. Förslaget är också bra med tanke på att ett cykelgarage är tänkt att byggas i en ny byggnad över stationen, när detta är klart kan ytan vid Klosterkyrkan förslagsvid bebyggas. Det finns också lediga ytor vid den parkering som finns söder om stationsbyggnaden på Bangatan, bakom den så kallade Vattenkiosken, här skulle man nog kunna få in ett par hundra ställ.

Ett tredje sätt att lösa problemet är att ta bort de cyklar som är övergivna, de som stått mer än en månad. Detta görs dock redan nu och är definitivt inte lösningen. Man kan kanske göra detta oftare men det kommer inte att ge särskilt mycket. Det är dessutom ett riktigt sisyfosarbete eftersom det ständigt kommer överblivna cyklar. Det är dessutom arbetskrävande men man måste fortsätta detta.

Medborgarförslag

Det vettigaste är därför, tror jag, att jag sätta upp fler cykelställ. Det är ju logiskt, står det 600-700 cyklar för mycket bör man ställa upp fler ställ. Problemet kommer att förvärras eftersom vi blir fler som cyklar. Jag har följt problematiken i fyra år och ser själv att det blir fler och fler cyklar. Hur det blir allt svårare att hitta lediga ställ. Trots att mitt förslag är logiskt kommer det inte gå igenom. Att byta bilar mot cyklar har aldrig hänt i Lunds kommun. Jag skämtade lite här ovan att kommunen prioriterar cyklar, det är alltid, jag betonar alltid och enligt min mening, bilen som prioriteras.

Det finns signaler om att kommunen kommer att ta bort de cyklar som står utanför ställ, som helt klart är felparkerade. Problemet är dock att de 600-700 som kommer senast på dagen inte har några ställ för sin cykel. Jag tror inte man kommer att lyckas med den taktiken. Även detta är ett jättejobb. Jag tror dessutom att man kommer att få en stark opinion mot sig.

Det kommer att bli spännande att följa hur kommunen löser det hela.

MILJÖPARTIET SÄJER NEJ TILL VINSTER I VÄLFÄRDEN AV ULF NYMARK

I den vackra månaden maj antog Miljöpartiets kongress ett nytt partiprogram. På i varje fall en punkt innebär det nya partiprogrammet en radikalisering. Det handlar om välfärdens utformning och om hur vård, skola och omsorg ska bedrivas. I det antagna programmet heter

det bland annat att MP ”ser att kommersialiseringen av välfärden motverkar den mångfald som var avsikten med reformerna. Vi tar allvarligt på problemen i skolor och vårdinrättningar där vinstintresset leder till besparingar som drabbat elever och patienter.” Men partiet nöjer sig inte med att se kritisk på kommersialiseringen. Kongressen slog entydigt fast att partiet vill ”få bort de kommersiellt inriktade aktörerna och i stället främja idéburna verksamheter inom välfärdssektorn. ”

MP slår fast att för utförare inom välfärdssektorn gäller att syftet med verksamhet inte ska vara vinst. Detta ska tydligt framgå av stadgar eller bolagsordning. Eventuell vinst ska återinvesteras i verksamheten. Fiffel med ränteutbetalningar och andra skatteparadisiska transaktioner ska stoppas.

Karin Svensson Smith

För denna tydliga utmejsling av MP:s politik spelade partistyrelseledamot Karin Svensson Smith, Lund, en framträdande roll. I den avgående partistyrelsens behandling av denna fråga var hon den enda ledamoten som stödde dessa skrivningar. Men kongressen gav alltså partistyrelsen bakläxa och antog skrivningarna och Karin belönades med det högsta röstetalet till den nyvalda styrelsen.

Vi är inte välfärdsconsumenter

Nu har MP i riksdagen följt upp programmets skrivningar på denna punkt. I en partimotion med rubriken ”Vinst i välfärden” återges i stora drag partiprogrammets skrivningar och man slår fast att vi inte är ”konsumenter i förhållande till välfärden, vi är medborgare”. Motionen slår fast att partiets utgångspunkt är att det ”inte finns utrymme för vinstutdelning av skattemedel”. Konkret utmynnär motionen ut i yrkandet att ”tillstånd att bedriva vård, omsorg och skolverksamhet för offentliga medel endast ska ges till de som i sin bolagsordning eller stadga angivit att bolagets syfte är annat än att dela ut vinst till ägarna” och att eventuella vinster ska gå tillbaka in i verksamheten.

I Lund och i Skåne

I Lund väntar nu partiets medlemmar på ett förslag till lokalt program som bland andra programpunkter anpassar riksprogrammets skrivningar till de lokala förhållandena. För Region Skånes del skickade MP Skåne för några veckor sedan ut ett programförslag som inte alls berörde hur man i regionen ska arbeta för att få bort vinstdrivande företag från sjukvården. Där finns ju verkligen mycket att göra. Förhoppningsvis kommer Miljöpartiets medlemmar i Skåne att se till att det i vinter tas ett program som beskriver vägen till en avkommersialiserad vård och omsorg i Region Skåne.

POLITIKERNA SVIKER KLOSTERGÅRDENS PENSIONÄRER

AV GUNNAR STENSSON

Träffpunkterna för seniorer uppskattas högt. Många äldre blir ensamma när deras livskamrater går bort. Träffpunkten ger möjlighet till samvaro med vänner och bekanta, kanske en kopp kaffe, hobbyverksamhet, sittgymnastik, fotvård, dans, julfirande och mycket annat.

Lund har tio träffpunktslokaler. Klostergården hade också en. Men för snart två år sedan blev den nedlagd. Porten låstes. Pensionärerna protesterade men kommunen lovade, att Träffpunkten skulle återuppstå i Mötesplats Klostergården. Tills vidare hänvisades de gamla till Gernandtska lyckan och andra träffpunkter. Många rörelsehindrade saknade möjlighet att ta sig dit.

För sju veckor sedan anordnades ett informationsmöte om träffpunkts- verksamheten på Mötesplats Klostergården. Det visade sig då att tjänstemännen på Kultur-Fritid inte varit medvetna om att de skulle förbereda lokaler för en Träffpunkt för de äldre. De hade förberett bibliotek och fritidsverksamhet. Där blir det musik, teater, dans, föreläsningar, film och mycket annat. Nu ställdes de inför frågor som de inte kunde besvara.

En månad senare ordnade kommunen ett nytt informationsmöte. Där fanns sju tjänstemän från Kultur- och fritidsförvaltningen och en observatör från Vård- och omsorgsförvaltningen. Ingen nämndspolitiker.

Tjänstemännen föreslog nu, att de lokaler, som var avsedda för skolungdomarnas fritidsverksamhet, kunde upplåtas för de gamla två förmiddagar i veckan, på villkor att de lämnade dem före klockan 13. Någon personal kunde de inte garantera. Förslaget var oacceptabelt.

Ingen politiker har lagt två strån i kors. Vård- och Omsorgsnämnden har ingenting gjort. Kultur- och fritidsnämnden har ingenting vetat. De gamlas behov nonchaleras. Ansvaret vilar tungt på kommunstyrelsen.

Mötesplats Klostergården har varken personal eller utrymme för träffpunkts- verksamheten. Låt Mötesplats Klostergården, som är en unik satsning, utvecklas i fred!

Löftet till de äldre, som snabbt ökar i antal, måste hållas. Personal måste anställas. Den tidigare lokalen finns att tillgå.

Integrationen mellan generationerna kan ske på Mötesplats Klostergården. I det nya biblioteket, som också är skolbibliotek, möts de äldre och skolans elever dagligen.

PS.

60 missnöjda pensionärer var församlade till ett protestmöte i PRO-lokalen på Sunnavägen den 24 oktober. De kände sig förbisedda och såg förslaget att de skulle träffas bara två förmiddagar i veckan i källaren på Mötesplats Klostergården som ett rent hån, i synnerhet som Vård och Omsorg inte tilldelat dem någon som helst personal.

De kräver att få Träffpunkten tillbaka som en fast lokal som hela veckan står öppen för Klostergårdens pensionärer. Många hårda ord mumlades och yttrades om politikernas inkompetens och förakt mot vanligt folk.

Samtidigt var fokusgruppen för biblioteket samlad. Den skulle göra en första inventering av bibliotekets utbud på Mötesplats Klostergården. Där fanns två bibliotekarier, representanter från Klok, Klostergårdskultur, Klostergårdens byalag, en av läsecirklarna och andra intresserade.

Många förslag utgick från nuvarande verksamhet. En mycket intressant idé om att utnyttja nätet för att få tillgång till litteratur från hela världen framlades. Den kommer nog att bli ämne för en föreläsning och kanske en kurs.

Skolan var intresserad av att ibland kunna utnyttja den stora salen i Mötesplats

Klostergården. Men för att göra det var de tvungna att betala hyra. Mötet var överens om att sådan internhyra mellan kommunens olika verksamheter var en byråkratisk ohyra och ett grus i maskineriet.

Skolan konstaterade också att den skulle vara trångbodd även efter det att Mötesplatsen byggts.

Mötesdeltagarna kunde inte se att det fanns utrymme för någon Träffpunkts- verksamhet utan att alla lokaler utnyttjades till bristningsgränsen av skolan, fritiden och biblioteket.

DS

FRÅN VÅRDINRÄTTNING TILL FÄNGELSE AV GUNNAR STENSSON

1879 öppnades Lunds hospital, det som senare kom att kallas Sankt Lars. Läkarvetenskapen hade gjort stora framsteg i behandlingen av kroppens sjukdomar. Man var övertygad om att det också var möjligt att bota själens, sinnets. Efter en tids vård skulle man bli frisk och lämna hospitalet.

En av de första som togs in var konstnären Carl Fredrik Hill. Efter att några månader fick han återvända hem till Skomakargatan i Lund, där han sköttes av sin mor och sina systrar – och fortsatte sitt skapande arbete.

Lunds Hospital var en praktfull anläggning som redan genom sin symmetriska utformning skulle verka läkande på de sjukas sinnen. Staten stod för kostnaderna – en sådan institution hade varken Lund eller Malmöhus län resurser till.

Några månader efter det att Carl Fredrik Hill, konstnären och professorssonen, lämnat hospitalet blev hemmafrun och före detta pigan Emma Maria Lidén intagen.

Hon beskrivs före sjukdomsutbrottet som en glad och nöjd kvinna, duktig och stark. Vid 23 års ålder gifte hon sig och snart födde hon två friska barn. Äktenskapet varade i femton år. Men hennes man hemföll som många andra åt en tilltagande alkoholism. Slutligen hängde han sig i kakelugnsspjället.

Emma Maria var den som fann honom. Hon bröt samman och drabbades månaderna efteråt av flera psykoser. Till slut valde hennes anhöriga och församlingsprästen att skicka henne till Lunds hospital i februari 1881.

Efter tio månader ansågs hon botad. Vid jul samma år blev hon utskriven. Men efter ett och ett halvt år återfördes hon till hospitalet. Denna gång fick hon stanna tre månader innan hon

åter blev utskriven. Hon försökte begå självmord och togs åter in 1984.

Hon fick stanna på hospitalet ett år, men avvek under ett besök i Lund och återvände till hemorten Kristiansstad. Nu hamnade hon i fattighuset. Där beskrivs hon som fattighjon, änka och sinnessjuk. Den sista anteckningen är från 1890.

Hospitalet ägnade knappt fyra år åt att vårda henne. Man kan jämföra med Eric Hermelin som vårdades i nästan 40 år. Men då stod släkten för kostnaden.

Om Lunds hospital och Emma Maria Lidéns liv har Cecilia Riving skrivit en text i ”Usla, elända och arma. Samhällets utsatta under 700 år” av Sofia Holmlund och Annika Sandén (RED.), Natur och Kultur 2013.

Cecilia Rivings berättelse visar att anhöriga och samhälle engagerade sig i Emma Marias liv. Det är därför det finns dokumenterat. Hon fick behandling i hospitalet och skrevs två gånger ut som frisk. Men vårdinsatserna var otillräckliga. Vistelsen på hospitalet blev kostsam för fattigvården i Kristianstad, och när hon till slut avvek försökte ingen återföra henne till hospitalet. Man gav upp försöken att bota henne. Fattighuset, där hon satt som fattighjon, änka och sinnessjuk, blev hennes slutstation. Det var ett sämre och billigare alternativ än vården på hospitalet, som på den tiden var en sorts privilegium för ett fåtal.

Den optimistiska synen på möjligheten att bota psykiska sjukdomar slocknade, samtidigt som antalet sjuka bara ökade.

Drygt ett årtionde efter invigningen av hospitalet började man bygga asylen, på andra sidan Höje å. Det är fortfarande staten som står för kostnaderna. Men nu är förebilden inte längre ett slott och en park. Asylen byggs som en kasern med en exercisplats. Nu gäller det inte bot utan förvaring av många människor – oftast på livstid.

Industrialiseringen och urbaniseringen hade slagit ut de små bondesamhällena med deras täta relationer. En folkvandring pågick tillorstäder med hyreskaserner och fabriker. Många av de som inte klarade omvandlingen blev intagna på asylen. Som mest fanns där 1600 personer.

Deras anhöriga – om de hade några – förnekade dem. Deras identitet togs ifrån dem. När de avlidit markerades deras grav med ett nummer på en järnstav. På Sankt Lars kyrkogård ligger mer än 2000 människor begravda.

I nazi-Tyskland gick man längre: man började systematiskt avliva de intagna i rullande gaskamrar.

En skildring av dessa människors historia saknas ännu. Den kunde ha funnit sin plats i ”Usla, elända och arma”. Men ämnet är stort och dokumentationen sparsam. Kanske kräver det en egen studie och en egen berättelse.

Boken innehåller 15 texter om usla, elända och arma människor under 700 år. Berättelsen om hospitalet är en av dem. Dessa öden representerar tusenden. Läs om dem!